

ODŮVODNĚNÍ

A. OBECNÁ ČÁST

1. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy – odůvodnění jejích hlavních principů

Novelizace vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „řád výkonu vazby“), vyplývá z potřeby doplnit a upravit některá jeho ustanovení v návaznosti na praktické poznatky Vězeňské služby ČR, judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a strategické cíle obsažené v Koncepti vězeňství do roku 2025, schválené vládou ČR, dostupné na adrese: https://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Koncepce/Koncepce_vezestvi.pdf.

Vedle těchto změn dochází k několika terminologickým úpravám v souvislosti s poslední novelou zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), provedenou zákonem č. 58/2017 Sb.

V podrobnostech je na základě čl. 16 odst. 4 a čl. 14 odst. 2 Legislativních pravidel vlády odkazováno na informace obsažené v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace (RIA).

2. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy se zákonem, k jehož provedení je navržena, včetně souladu se zákonným zmocněním k jejímu vydání, zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie a obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Předložený návrh vyhlášky je plně v souladu se zákonem č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu vazby“). Návrh vyhlášky nepřekračuje rozsah zákonného zmocnění podle § 31 zákona o výkonu vazby.

Návrh vyhlášky je v souladu s Listinou základních práv Evropské unie (čl. 4 Listiny základních práv Evropské unie ve vztahu k minimální velikosti ubytovací plochy). Judikatura soudních orgánů Evropské unie nebo obecné právní zásady práva Evropské unie se na danou oblast nevztahují.

Návrh vyhlášky je v souladu s následujícími mezinárodními úmluvami nebo doporučeními:

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.),
- Opční protokol k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech (č. 169/1991 Sb.),
- Úmluva proti mučení a jinému hrubému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (č. 143/1988 Sb.),

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších předpisů (č. 209/1992 Sb.), (dále jen „Úmluva“) a
- Evropská úmluva o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (č. 9/1996 Sb.).

Návrh vyhlášky současně respektuje Evropská vězeňská pravidla přijatá formou doporučení Výboru ministrů dne 11. 1. 2006 (Rec/2006/2), která obsahují minimální pravidla pro zacházení s vězni i Standardní minimální pravidla OSN pro zacházení s vězni přijatá formou doporučení Ekonomickou a sociální radou OSN dne 30. 8. 1955.

3. Zhodnocení platného právního stavu a odůvodnění nezbytnosti jeho změny

V současné době je platným právním předpisem, který provádí ustanovení zákona o výkonu vazby, řád výkonu vazby.

V návaznosti na zákon č. 58/2017 Sb. a následnou nutnou novelizaci vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „řád výkonu trestu odnětí svobody“) se jeví jako vhodné současně upravit i řád výkonu vazby, a to s ohledem na jednotnou úpravu některých ustanovení v řádu výkonu trestu odnětí svobody a v řádu výkonu vazby.

Zaprvé jde o doplnění a zpřesnění ustanovení § 15 odst. 2 řádu výkonu vazby, v němž v současné době absentuje stanovení dolního limitu ubytovací plochy v celách určených pro ubytování více obviněných, což se může ve vztahu k čl. 3 Úmluvy zakotvující zákaz mučení¹ a příslušné judikatuře ESLP jevit jako problematické. Otázku minimálního osobního prostoru řeší ESLP vždy ve světle dalších podmínek režimu zbavení svobody. V důsledku těchto podmínek, které se mohou v jednotlivých případech výrazně lišit, může být i minimální velikost podlahové plochy, při které stále nedojde k porušení článku 3 Úmluvy, různá. V nedávném rozhodnutí *Muršić proti Chorvatsku*, č. 7334/13, rozsudek velkého senátu ze dne 20. října 2016, ESLP konstatoval, že ani velikost ubytovací plochy menší než 3 m² nemusí bez dalšího znamenat porušení článku 3 Úmluvy. Přesto je to však právě minimální velikost ubytovací plochy 3 m² na osobu, která je v judikatuře ESLP nejčastěji zmiňována jako ta, jejíž porušení zakládá silnou domněnku nedodržení článku 3 Úmluvy (srov. např. rozhodnutí *Kantjrev proti Rusku*, č. 37213/02, rozsudek ze dne 21. 6. 2007; rozhodnutí *Andrey Frolov proti Rusku*, č. 205/02, rozsudek ze dne 29. 3. 2007 nebo rozhodnutí *Melnik proti Ukrajině*, č. 72286/01, rozsudek ze dne 28. 3. 2006). Z tohoto důvodu je v návrhu vyhlášky dolní limit ubytovací plochy stanoven právě na 3 m².

Dále jde o úpravu § 57 řádu výkonu vazby, v němž v současné době chybí zakotvení povinnosti Vězeňské služby ČR zaslat příslušnému sociálnímu kurátorovi, orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen "OSPOD") a opatrovníkovi, byl-li obviněný omezen na svéprávnosti, informací o přijetí obviněného do výkonu vazby a jeho případném přemístění na dobu delší než 7 dní. Absence těchto informací znesnadňuje dotčeným subjektům efektivně vykonávat svou činnost.

Jako žádoucí se rovněž jeví terminologické úpravy některých pojmů v řádu výkonu vazby tak, aby odpovídaly znění v řádu výkonu trestu odnětí svobody.

V podrobnostech je na základě čl. 16 odst. 4 a čl. 14 odst. 2 Legislativních pravidel vlády odkazováno na informace obsažené v závěrečné zprávě z hodnocení dopadů regulace (RIA).

¹ Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

4. Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, sociálně slabé, zdravotně postižené a národnostní menšiny a dopady na životní prostředí

S navrhovanou změnou nejsou spojeny žádné náklady, které by vyžadovaly navýšení rozpočtu Vězeňské služby ČR ani jiného veřejného rozpočtu. Návrh nebude mít dopad ani na podnikatelské prostředí ČR.

Pozitivní sociální dopad lze spatřovat jak ve zmíněném stanovení dolního limitu velikosti ubytovací plochy na 3 m² na osobu, tak v zakotvení povinnosti Vězeňské služby ČR informovat příslušné subjekty o skutečnostech, jež potřebují k výkonu své práce.

Žádné další sociální dopady na specifické skupiny obyvatel (sociálně slabé osoby, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny) návrh mít nebude. Návrh nemá dopady ani na životní prostředí.

5. Zhodnocení současného stavu a dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhovaná právní úprava není v rozporu a nijak nenarušuje princip zákazu diskriminace, nezavádí žádné rozdíly na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Navrhovaná právní úprava není ani v rozporu se zákonem č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon).

Ve vztahu k rovnosti pohlaví navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro ně odlišné podmínky.

6. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava se přímo nedotýká ochrany soukromí a v případě nakládání s osobními údaji bude dodržována právní úprava ochrany osobních údajů.

7. Zhodnocení korupčních rizik

Navrhovaná právní úprava oproti dosavadní právní úpravě korupčního rizika nijak nezvyšuje a ani s ní nejsou spojena nová korupční rizika.

8. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná úprava nemá vliv na bezpečnost nebo obranu státu.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I

K bodům 1, 2, 6 (§ 4, § 11 odst. 1 a 2, § 78a odst. 4 a 8)

V důsledku redukce dosavadních čtyř základních typů věznic na typy dva a v důsledku zavedení nové vnitřní diference věznice s ostrahou, která bude podle míry svého zabezpečení členěna na oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení, došlo k terminologické úpravě zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Aby nedocházelo k záměně stávajících oddělení (krizové, specializované) s těmito nově vzniklými odděleními, které budou tvořit kostru vnitřní diference, navrhuje se tato dosavadní „oddělení“ přejmenovat na „oddíly“. Obdobná změna se navrhuje i v řádu výkonu vazby.

K bodu 3 (§ 15 odst. 2)

V návaznosti na to, co bylo zmíněno již v obecné části, současné ubytovací kapacity v místnosti určené pro ubytování více obviněných jsou stanoveny parametrem alespoň 4 m² na osobu. Pokud však celkový počet obviněných v rámci obvodu vrchního soudu překročí ubytovací kapacitu věznic, je možné umístit obviněného do cely, v níž na něho případně ubytovací plocha menší než 4 m². Ve stávajícím znění tohoto ustanovení však absentuje stanovení dolního limitu velikosti ubytovací plochy, přičemž z judikatury ESLP vyplývá, že klesne-li velikost ubytovací plochy pod 3 m² na osobu, lze důvodně očekávat, že dojde k přezkumu ostatních podmínek zbavení svobody a může dojít k vyslovení závěru, že takové podmínky jsou ve svém souhrnu nelidské a ponižující. Proto, s ohledem na příslušnou judikaturu ESLP a mezinárodní závazky ČR v této oblasti, je stanoven dolní limit velikosti ubytovací plochy na jednoho obviněného 3 m².

K bodu 4 (§ 57 odst. 3)

Změna reaguje na nedostatečnou výměnu informací mezi Vězeňskou službou ČR, sociálními kurátory, OSPOD a opatrovníky, byl-li obviněný omezen na svéprávnosti. Absence informací o přijetí obviněného do výkonu vazby a jeho přemístění na dobu delší než 7 dní znesnadňuje těmto subjektům plnit jejich úkoly, ztěžuje prostředkování kontaktů mezi osobou drženou ve výkonu vazby a světem mimo vazební věznici a v návaznosti na to sociální stabilizaci této osoby. Úpravou tohoto ustanovení dojde k rychlejšímu a snadnějšímu získání údajů, které sociální kurátoři, OSPOD, případně opatrovník potřebují k výkonu své činnosti.

K bodu 5 (§ 57 odst. 5)

Legislativně technická úprava, která v návaznosti na přečíslování odstavců § 57 aktualizuje odkaz na tyto odstavce.

K čl. II

Datum nabytí účinnosti vyhlášky bylo stanoveno tak, aby korespondovalo s datem nabytí účinnosti zákona č. 58/2017 Sb.